

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

az aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában, földszint.
Kéziratokat nem adunk vissza.

Telefon-szám: 151.

ELŐFIZETÉS: Helyben 1 évre 12 frt, 1/2 évre 6 frt, 1/4 évre 3 frt, 1 óra 1 frt. — Vidéken 1 évre 14 frt, 1/2 évre 7 frt, 1/4 évre 3 frt 50 kr. 1 óra 1 frt 20 kr.

HIRDETESEK: 6-hasábos postit sor egyszer 8 kr., minden következőnél 6 kr. Bélyegdíj külön 30 kr. Nyiltár sora 20 kr.

KIADÓ-HIVATAL:

ARADI NYOMDATABSÁG (az aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában.)

Telefon-szám: 151.

Főrendiek a polgári házasságról.

— Fővárosi levél. —

Budapest, április 27.

(y) *Rudnyánszky* József báró, a főrendiház ugynevezett hármasság egyesült bizottságának ez idő szerinti jegyzője, az ég tudja, hogy tulajdonképen minő czimen és jusson, a házassági jogról szóló nagyfontosságú törvényjavaslatot; oly hangon támadta meg, a minőt eddig a magyar törvényhozás termében, legalább komoly férfi részéről, még nem hallottunk. Minden jelenlevőben azt a furcsa érzést keltette, hogy lehetetlen, hogy az a főrend meggyőződésből beszéljen; itt valami másnak kell megette lappangania, mert még tiszta fanatizmusból sem szabad ily hangon beszélni egy oly törvényjavaslatról, mely végre mégis csak a közügy érdekét tartja szem előtt azok szerint akik a képviselőházban a legalaposabb megvitatás után oly óriási többséggel megszavazták.

Szilágyi Dezső érdemén felül komolyan és részletesen foglalkozott *Rudnyánszky* bárónak ezen tartalmilag is, mondhatni, névetséges támadásával, kimutatva, hogy egyetlenegy szóval sem tudta indokolni a szónok visszautasító megjegyzéseit, bizonyítva, hogy a törvényre most már okvetlenül szükség van, hogy e nagyfontosságú kérdésnek elintézése és rendezése elodázhatatlan s kifejtve, hogy más megfelelőbb rendezés, mint a kötelező polgári házasságnak behozatala, nem is képzelhető.

Erre egészen váratlanul hosszú, mondhatni nagyon unalmas, szintén elcsépeelt dolgokat tartalmazó általános vita kezdődött,

a mely ma be sem fejeződött s holnap folytatását fogja leltni, a mi abból következtethető, hogy a méltóságos főrendek annak a kívánságnak adtak kifejezést, hogy holnap a főrendiház ülésterme közelében okvetlenül legyen buffet, nehogy megéhezzenek, de érdeket költeni tényleg senki sem tudott már.

Az, hogy ilyen vita támadt: kitünő jel. Az ultramontán főrendek t. i. nem akartak vitatkozni, hanem azonnal szavazni, mert azt vélték, hogy ugyanis többségben lévén, a javaslatot egyszerűen elvetik s nem szükséges belemenni annak részletes indoklásába, hogy miért vetették el. Most azonban úgy látszik, alaposan neszét vették annak, hogy még sem olyan bizonyos ez a többség, jó lesz tehát nyilatkozni és vitatkozni: a mint tényleg most már bizonyos, hogy a javaslatnak a nagy bizottságban, daczára annak, hogy az egy bizottság helyett a három bizottságnak egyesítését tudták kierősokolni abban a hiszemben, hogy ott inkább lehet többségük, — nem csak többsége, hanem óriási, váratlan, kétharmad többsége lesz.

Az első nagy csapás az urakat már a mai ülés közepe felé utól érte. Felkelt az agg *Széchenyi* Imre gróf, volt berlini nagykövetünk s nagy áhitattal lesték *Zichy* Nándor gróf és *Eszterházy* Miklós Móríc gróf az üdvöztető szavakat, amiket most hallani fognak.

A beszéd legnagyobb része csakugyan nem tartalmazott egyebet, mint csupa kifogásokat a törvényjavaslat tartalma, hatása, időszerűsége tekintetében. Kár, hogy nem volt ott egy jó rajzoló, vagy egy

fotografáló masina, hogy megörökítették volna az ultramontán uraknak arczeit, a mikor végül *Széchenyi* gróf mégis azt, a kijelentést tette, hogy a javaslatot ennek daczára okvetlenül megszavazza, mert a mostani kormánynek fenntartása sokkal nagyobb érdek, és sokkal nagyobb fontosságú kérdés Magyarországra nézve, mint a polgári házasságból netán származó bármínő hátrány.

Kétségtelen, hogy holnap még egy néhány ilyen meglepetés fogja megörvendeztetni a fekete gárdához tartozó urakat; csak egyetlen egy tagnak szavazata lesz feltünő a szabadelvűen gondolkozók szemében, t. i. *Széchenyi* Imre grófé, aki a kormánynek filoxera biztos a Dunántul, aki a mellett *Andrássy* Aladár grófnak a veje, azon *Andrássy* grófé, aki a polgári házasság mellett a leghatározottabban korteskedik s akiről ilyen magatartást senki sem tétélezett volna fel. Ami *Rudnyánszky* József báró urat illeti, akire ezuttal még vissza kell térnünk, az természetesen nem fog soká a bizottság nevében beszélhetni, mert kétségtelen, hogy őt nem fogja a bizottság ellen az esetben az előadói-tiszttel megbizni, amint általában az egyedüli helyes eljárás az lett volna így a bizottság mindenekelőtt megválasztotta volna a javaslat előadóját a bizottságnak mintegy képviselőjét és szószólóját, de nem úgy, hogy ő először is mint előadó és ismeretető a bizottság kisebbségéhez tartozó egyik tag szerepeljen. Nem lesz különben érdektelen arra utalni, hogy bár *Rudnyánszky* Józsefet, aki kénytelen volt annak idején a magyar államvasutak igazgatóságában elfoglalt titkári helyét

Az „Aradi Közlöny” tárczája.

Gazdag házasság.

— Malot Hector elbeszélése. —

(Folytatás.)

— Bármily rossz vagyok is: ép úgy nem aludtam éjjel, mint te, nem azért mert magunkra, hanem mert rád gondoltam. Ha Diletteben unatkozol, ha azt hiszed, hogy nem tudod megszokni az ittmaradást... férjhez meneteledig, mond meg őszintén, még semmise bevégzett tény; ráveszem atyádat, hogy ne maradjunk itt.

— Az nem lehet, ne tedd azt kérlek, hisz ez esztelenség volna.

— A szülők kötelessége áldozatot hozni gyermekeikért, nem megfordítva.

— Egyáltalában nem áldozat nekem Diletteben maradni.

— Igazán?

— Igazán.

— Gondoltál házasságra, hogy így beszélés?

— Házasságra! nem, egyáltalában nem gondolok arra, én reátok és magamra gondolok; tudhatjuk-e hogy jobb lesz férjhez menni, mint nem?

— Hogy beszélhetsz így?

— Mint egy meggondolt lény, s nem mint kis leány.

— Tegnap úgy látszott, hogy egészen bizol abban, a mit nekünk mondtál.

— Ah, tegnap!...

— Hát mi történt tegnap óta?

— Tudhatod, hogy semmi se történt.

— Csak annyi, hogy gyötörted magadat, s e miatt nem tudtál aludni. Az éj gyakran rossz tanácsadó: nem szabad az embernek az elodázatlanság okozta képzeletek által felizgatni magát, azok olyanok mint az árnyék, mindent megnagyítanak. Talán nehézségeket láttál házasságodat illetőleg?

— Igen.

— Komolyak-e azok?

— Nagyon komolyak.

— Nem akarlak faggatni...

— Kérlek, ne is beszéljünk többet róla.

— Kivel beszélhetnél erről bizalmasan,

ha nem anyáddal? Nem érzed, mennyire fáj nekem, hogy titok legyen közöttünk, — az első életünkben. — Te férjhez akarsz menni, bizonyára már ígéretet is tettél valakinek, és én nem tudom, kit választottál, ha méltó-e az hozzád; egész éjjel szemrehányásokat tettem magamnak, hogy okosság-e egy anyától oly nagy szabadságot engedni leányának, mint én engedtem neked; gyöngeség, lágyaság igen, de okosság, bölcsesség.

— A legjobb, a legkedvesebb anya vagy. Suzanne zokogva veté magát anyja karjai közé, s idegesen átölelé őt.

— Mindent elmondok neked — suttogta

szakgatottan, de később... enged, hogy én válasszam meg az időt... de ne most... kérlek, könyörgöm anyám, ne kinozz most... ölelj meg... szeress engem.

— És anyjának csókjai alatt enyhült, idegei lecsöndesedtek, könnyei fölszáradtak, s a zokogással, mely ajkait remegésbe hozta, fölhagyva, mosolyogni próbált.

— Látod, mily bohó vagyok, — mondá — igazad van, az éj rossz tanácsadó, mindenben tuloz rosszul aludtam, nagyon izgatott vagyok.

— De nem csak most aludtál rosszul, már előbb észrevettem, a mint észrevettem a változást, a mi veled történt, a sápadtságot, az általános bágyadtságot, a kedvetlenséget, a miket előttem titkolni akartál.

— Nyughatatlan, izgatott voltam, enynyi az egész.

— Most határozottan kijelentem, hogy nem tudom megmagyarázni e változást, hiába kutatok, nem találok semmi elfogadható okot; mert végre is olyan élet mellett, a milyent mi itt ebben a jó levegőben élünk, jól érezhetnéd magadat.

— Jól is fogom érezni, ígérem neked.

— Főlkelt, de anyja nem akarta engedni.

— Most megfészültek — mondá — mint kis korodban; nézd ezt az összekuszált haját, hát illik ilyen korban így nézni ki?

— Reggeli után mindnyájan elakartak menni berendezni a flammanvillei házat, a melyben

elhagyni, kormányi kinevezés következtében a katolikus alapok és alapítványok kezelésének ellenőrzésére kiküldött bizottság dusan fizetett jegyzője, oly állás, amely bármikor alkalmasabb egyénnel is betölthető.

Csak nem attól tartanak, hogy az ő argumentumaik és okoskodásaik nyilvánosságra hozatala az embereket az ellenkezőről győzné meg; ha ugyan egyáltalán el merik képzelni azt, hogy ebben a kérdésben ők még tudnának valami újat mondani.

De igaz! Mondtak csakugyan újat, a mit senki sem tudott lehetségesnek. Megtámadták t. i. a javaslatot, indítványozták annak elvetését, a nélkül, hogy bárminő más indítvánnyal léptek volna fel. Bizonyos méltóságos főrendek tehát igazán azt hiszik, hogy a házasságjog kérdése s egyáltalán az egyházipolitikai kérdések megoldatlanul maradhatnak. Minő rövidlátás, s milyen veszedelmes játék, a mely jól vigyázzanak, az illető uraknak könnyen torkukra forrhat.

BELFÖLD.

A függő szakaszok.

A képviselőház igazságügyi bizottsága szombaton tartandó ülésében veszi tárgyalás alá az állami anyakönyvi törvényjavaslatnak a házasságkötéseket illető függőben maradt szakaszait valamint azokat a szakaszokat is, melyek a házasságjogi törvényjavaslatból helyezettnek át az anyakönyvi törvényjavaslatba. Mint halljuk, a bizottság tárgyalásainak során több irányban pótlást és kiegészítést fognak nyerni ezeknek az áthelyezett szakaszoknak rendelkezései.

A szabadelpárt értekezlete.

Az országgyűlési szabadelpárt szombaton i. hó 28-án esti 7 órakor értekezletet tart, melynek tárgyát a z ö r ö k ö s ö d é s i eljárásról szóló törvényjavaslat fogja képezni.

Boros Beni zárbeszède.

Arad, április 27.

Boros Beni orsz. képviselő a képviselőház tegnapi ülésében a romániával kötendő kereskedelmi szerződés fölötti vitában nagy-szabású előadói zárbeszédet mondott, a melyet

térszűke miatt csak ma közölhetünk a következőkben.

Boros Beni. T. ház! Nem az én hibából történt, hogy az ülésnek éppen olyan időszakában kell felszólalnom, mely az igen t. képviselő uraknak némi türelmetlenségre adhat okot, úgy, hogy szeretnék, ha a kérdést most már minden további előterjesztésem nélkül döntenék el. (Halljuk! Halljuk!) de azt hiszem, ha méltóztattak az egész vita folyamatát figyelemmel kísérni, megengedik, hogy teljes lehetlenség volna tölem azt kívánni, hogy az előadásomra tett ellenvetéseket különösen, és az egyezmény ellen tett kifogást általában reflexió nélkül hagyjam. (Helyeslés. Halljuk!) Némi türelmet kérek tehát, s azt hiszem, sikerülni fog beszédemet a lehető legszűkebb határok közé szorítanom. (Halljuk! Halljuk!)

En, t. ház, nem azért kívánok a zárzó jogával élni, mintha most a vitának ily előrehaladott stádiumában azt a reményt táplálnám, hogy a kiket eddig nem sikerült meggyőzőm állásponatom helyességéről, most meggyőzhem. Ez nekem nem szándékom. Hiszen az előttem szólott t. képviselő urak, a kik a javaslatot védtek, megadták a választ mindazon ellenvetésekre, melyek a tuloldalról e javaslat ellen tettek. (Igaz! Igaz! jobbfelől. Ellenmondás balfelől.) Nem mondom, hogy a meggyőződések is sikerült megváltoztatniok, de a helyes választ mindenesetre megadták.

Madarász József: Rossz választ!

Boros Beni: En, t. ház, csak néhány megjegyzést kívánok tenni, különösen azokra az ellenvetésekre, melyek egész határozottan megadták a közgazdasági bizottság s annak szerény előadója által előhozott adatok alaposágát. Ezt megtogják engedni, kötelességszerűen meg kell tennem, mert ily vádakat magunkra nem hagyhatunk. E szempontból szükséges lesz különösen Hoitsy t. képviselőtársam beszédével foglalkoznom, a ki az ő nyugodt, barátságos jóindulatával igyekezett a közgazdasági bizottság jelentését s az én előadásomat lehetőleg szétmarcangolni. Hanem mielőtt ezen mentési munkához fognék, engedje meg a t. ház, hogy egy sokkal fontosabb és nehezebb tárggyal foglalkozzam s ez az, hogy meggyengítsem ama erős és — megengedem hatékony érveknek is az állásponjtát, melyeket egyik-másik képviselőtársam a jelen egyezmény tárgyalása alkalmával itt a házban felhozott és hogy különösen reflektáljak Zseliszky Róbert gróf képviselő ur nyilatkozataira, a ki felfogásom szerint egy igen szép és igen korrekt beszédben összegezte azokat az ellenvetéseket, melyeket az urak közül többen tettek s az által, ha én az általa előadott pontokra reflektállok, megadom a választ több mint ellenvetésre és felhozott indokra is. De mielőtt ezt tenném, még egy megjegyzéssel tartozom.

Mindenekelőtt Bujanovich Sándor t. képviselőtársam iménti felszólalására, ki ellenemben tiltakozással élt, kötelességem úgy a közgazda-

sági bizottság, mint a magam nevében hasonlóképpen tiltakozással élni azon felfogás ellen, hogy a közgazdasági bizottság és előadója akkor, midőn e vámegegyezményt elfogadásra ajánlotta a háznak, midőn jelentésében az egyezmények hatásával s a vele összefüggő számtalan részlettel foglalkozott és midőn jelentésében és vitájába a mezőgazdasági kérdések tárgyalását is bevonta, oly tendenciákat árult volna el, mintha más, mercantil érdekek védelmében a mezőgazdaság érdekeit határozottan megtámadni kívánta volna.

Említettük, hogy ha több mezőgazda ülne a közgazdasági bizottságban, akkor a bizottság sokkal inkább tekintetbe vette volna a mezőgazdák érdekeit.

Véletlenül t. ház, több e bizottságban a mezőgazda, mint a nem mezőgazda; hanem e mezőgazdák úgy, mint a nem mezőgazdák e bizottság igyekeztek minden érdeket tekintetbe venni és a tárgyalásokban kiemelni azon érveket is, melyeknek kiemelése határozottan kötelességünké vált. Hogy ez nem azon okból történt, hogy mi támadjunk azért, hogy támadhassunk, hogy ez nem abból az okból történt, hogy a házban mezőgazdasági vitákat provokáljunk, azt méltóztatnak a jelentésből is kivenni s abból, hogy a közgazdasági bizottság kénytelen-kelletlen foglalkozott egy az egész ország mezőgazdasági köreit képviselő előkelő organumnak, az országos gazdasági egyesületnek nyilatkozatával, mely terjedelmes memorandumban a házba hivatalosan benyújtott s azonkívül minden vidéki gazdasági egyesületnek és minden egyes képviselőnek megküldetett. Ha a közgazdasági bizottság ezen előkelő organum fejlesztésével nem foglalkozott, ezt egyszerűen csak mellőzte volna, mit mondhatott volna, akkor Bujanovics Sándor t. képviselőtársam? mit vethetett volna a szemünkre?

Azt, hogy mi egyáltalán ki akarunk térni oly kérdések elől, melyek a mezőgazdákat érdeklik s hogy még annyiba sem vesszük őket, hogy létérdekeikkel foglalkozzunk. A közgazdasági bizottság kötelességét egész más szempontból ítélte meg és én azt hiszem, hogy ezzel nem ártott a közügynek, sem a tárgyalás alatt levő szerződésnek, midőn egy nagyon fontos kérdést vont bele tárgyalásába s jelentéseibe, azt a kérdést, a melyet, ha mi be sem vontunk volna, méltóztatnak visszaemlékezni az egész vita menetére, mezőgazdáink bizonyára belevonták volna.

Megengedem, hogy, midőn a közgazdasági bizottság e kérdéseket tárgyalásaiba bevonta, kénytelen volt helyteleníteni azt a felfogást és azt az irányt, mely az országos gazdasági egyesület memorandumából minden kétséget kizárólag kitűnik, méltóztatassanak csak üres óráikban elolvasni e memorandumot s meg fogják látni, hogy e memorandum egész iránya az ipar ellen van irányítva és a mezőgazdaságot oly módon állítja előtérbe, hogy lehetlenné tette volna nekünk az egyezmény elfogadását, hogy ha az ő állásponjtára

lakni fognak, Dielettetől egy félóránnyira, de Suzanne az utolsó perczen arra kérte anyját, hogy engedje a vendéglőben maradni: fáradtnak érzi magát: valóban meg volt törve, inkább lelkiileg, mint testben, egyedül akart maradni, hogy magához térjen.

Leülve a gát mellé, egészen egyedül találta magát, csak a hullámok egyhangu moraja hallatszott, a mint azok a gránit falakhoz csapódtak; semmi látnivaló előtte, csak a tenger beláthatatlan messzisége.

Nem volt többé oka arra, hogy áltassa magát, s ez elhagyatottságában még vigasztalás volt reá nézve: most már szabadon vizsgálhatja magát, megkérdeheti szívét, bírálhatja az őnmaga által teremtett helyzetet és keresheti a módot a menekülésre — ha ilyenről egyáltalán lehet szó.

O gazdag házasságot, előkelő életet, fényűzést és csillogást akart, s a romlásra, megalázó középszerűsége, szegénysége és szánalomraméltó falusi életre talált: négyezer frank a Batignolles, egy hivatalnok férj, egy gyermek! ez minden, a mit neki az általa óhajtott gazdag házasság nyujtana.

Elpazarolta az egész életét mintha gyöngességében joga lett volna fiatalságát, szépségét föláldozni e szerelemnek; és elvakítva, éztelenül, nem gondolva másra csak a mit óhajjt, még megörvendeztette anyaságának tudata, azt képzelve, hogy állapotja csillogatás eszköz arra, hogy biztosítsa házasságát s

legyőzze az öreg Rochasnak ellene tehető kifogásait.

Most már meddig titkolhatja még állapotát? anyja, a ki nyughatatlankodik miatta, s a kivel nem tudja elhitetni, amit elhitetni akar, bizonyára nem fog késni az általa adott felvilágosításon túl kutatni, mit hoz a holnap, ugy tetszék neki, hogy helyzete tarthatatlan: elszántan, gyöngesség nélkül és senki iránt se érezve kíméletet kell most végeznie, bármi-be kerüljön is.

Hogy Camille neje legyen az lehetetlen; sohase nyugodna bele hasonló lemondásba, ez álmainak teljes megsemmisülése hitének megtagadása, szerelmének meggyilkolása lenne. Ha a gazdag Camilleal esküdnek meg, aki előkelő életet biztosítana számára, a milyenre nevelve volt, tudta, érezte, hogy mindég szeretné őt. De férjhez menni egy hivatalnokhoz, csekély fizetéséhez alkalmazkodni, s így folytatni az ifjúkori szegényes életet: egyértelmű volna a kiábrándulással.

Lemondjon női méltóságáról, bevalja hibáját, vagy elszökjék, hogy szabadabb legyen, s elfogadja az első kínálkozó alkalommal azt a pompát, amelyet ő egy házasságtól megkíván; nem elég szép, elég okos, elég bájos-e arra, hogy ne valljon kudarcot, s kicsikarja a sorstól, amire vágyik? de vajon anyja és atyja hogy vennék ezt a gyalázatot? s ő maga is?

Inkább meghalni! A szó, a melyet Camil-

lenek mondott, a nélkül hogy ez azt számba vette volna, ismét eszébe jutott és mindinkább előtérbe nyomult.

Mit is tehetne mást? Esze nem lát, szíve nem fogad el egyebet.

Ez emelkedés lenne a jobb felé, — egy szárnyacsapás, a mely fölvenné őt egy boldogabb, hazába, a hol örök nyugalom vár reá. — Nem ő lenne az első és egyedüli, a ki önkénytelenül keresi föl a halált fiatalon, szépen és szerényen. Sokszor hallot beszélni kétségbeesett szép leányok öngyilkosságáról, s mindenki az egy, de mindentmondó szóval igyekezett megmagyarázni a tragikus véget — szerelem. — O sem lenne gyengébb az élet emez áldozatánál, a kik talán kevesebb reménytelenséggel mint ő talán jobb menekülési módot látva maguk előtt elég bátrak voltak lerázni magukról egy méltatlan élet gyűlölt voltát. O is lesz ily bátor, s a kellő időben meg is fogja őrizni szilárdságát.

E gondolattól háborgó lelke megnyugodott, érezte, hogy megkönnyebült, hogy nem maradt védtelenül, gyöngén és gyáván e végtelenség szemben: nem azok közül való, a kik beletörődni tudnak a világi kényszerítés és gyalázatba és bizonyos megvetést érzett az iránt a mit elhagyni készült.

(Folytatása következik.)

tanító behuzódott. Isten a tanakat, meg előttem sem mer mutatni. Isten.

Fifikus cigányasszony. A román népességek alkalmából több rendbeli, loyem-történetek. Az értékénél fogva, meg a tolván-fifikkussága folytán csak egy érdemel. Kaldarás Milka, ismert tolvaj cigányok tegnap újra működött. Egy Asztalos jobb-utcai divatüzletből a tanulók szemellett vég husz forint értékű kelmét tolvajlásból futni kezdett, hanem utána szaladtak. Ekkor hirtelen szivgörcsei támadt ur adta a hysterikus. De a rendőrséget nem méltó azért elámitani s miután kihallgatták másokkal takat átkisérték ő cigányasszonyát, hogy székhez.

Munkászendülés Váczott. Ituk ezt Pápa Manc és Löwinger test. hogy mi gyári telepükre Bajáról hozatta valunk és munkás, tekintettel arra, hogy ez at egyolvetésben a legügyesebbek. A harmi mi elbá-Bajáról már két hét előtt megérvetkezett-munkához nem foghattak, mert link s van kikötve volt — a földanyag és országos rendelkezésükre. A munkaadók ink a mező-biztatták embereiket, de az csak nem épen és a munkások egy krajczárt ából igye-osekely pénzkészületüket fog a ház előtt Két heti várakozás után ele laság terén kezdtek és tegnap mindnyájan anak meg-városházán, hogy a hatóság, b m az ellen, kérjék de ott senkit sem találattallem csak állítás lévén, ott voltak elfoglal-dig egy bi- csoport innen szitkozódva me amát képezi. sághoz, de innen is ellettek asztalhatjuk, hogy a járásbíróaság addig bele, tapasztalt, hatik, míg az ügyet hivatalokkal versit-teszik. A folyton zugolódók új kérdéseket a városnázára, hol a jeleni kívánja és Kiss József drnak sikerült. Ital állittatnék, hogy ügyükben haladéktalar, mind a mező-A városi hatóság tegnap csen szöllana.

a vizsgálatot ebben az ügy, határozottan el végzetessé válhatott volna lehet vitakozni

Az alkalmas pillana azt hiszem, hogy kás, ki összes vagyonát it mindenkinék, Ezt az alkalmas pillanatot ról előadást tart, ki tudta, hogy sok pénz az ő okmányait, embert kikutta és tüszője erről, vagy arról ját Duzónak és elszökött elől.) Ilyen kizáró-a csendőrség elfogta és ismerünk. Külön-találták nála a 150 forint képviselő urnak

Mennyit ér egy dem együtt, talán 2354 frtot. Ennyit itó résztül, mint ahogy törvényesék Penta Szkoztam a mezőgaz-tásul, amiért egy rosszulgyűtt működünk az hát altörte s ugy osszen is, de akkor azzal tálni kellett. barátokozni, ma azon

Szelhámós haritélem, mely az or-gazdasággal végrehajtanyzata. napokban sok hiszéke az irányzatunk. (Zaj) reczenben és a város is kérem a t. képvis-mos banda sugyanis!

hogy Jemesmegyében Zoltán képviselő odavándorló család folytonosan közbeszó-kap, ezenkívül 10 hóas megjárja, de ez tot, sőt még igávonó se.)

emberekkel valami i: Engedelmet kérek, vesznek tőlük annytelességemnek tartot-kaphatnak. Megye nek néhány Zselénszky véssbbé sem tekinthott igen fontos, nagy hogy a Debrécezeni kiváló ügybuzgalmat is irtak a kérdézőket, gróf ur előadásának szédeltgök nagyotmokkal mutatta ki, hogy mende-mondák van; államokban megála-Igy a többek közt az oly módon lettek a etiz forintjával vase, alkalmazva, hogy hogy családos embe, magyarországi mező-ösztokodásnál. irányulnak. Ő fel-

Felhívás a tételei Németország- szanyzó-, címfestő-, országban magasab- megdőlésből folyó, az azok az országok délelőtt fél 10 órakor jobban megvédik, mében nyilvános gyűztán a következő-Az aradi szobafestő- munkások helyzete. 2. avamok magasabbak avimájus hó. 18. és ok helyesek. Fel-magyarországi szobafestők megint oly ozik-kongresszusra. Szaktzadának fogyasztá-kiváratos hogy a gyűzt kell adniok és e tek. Üdvözlettel az eg magasabb vámmal K er e ke v. Béls a külföldön. Ez is

helyes, ez is tény. Hanem egyet elfelejtett a a t. gróf ur, elfelejtette azt, hogy ez oly álta-lános irányzat az államok vámpolitikájában, a melyet nem mi teremtettünk, hanem amely ál-talában mindig így volt, és így lesz. Először is egy agrikulturn állam, olyan mint Magyar-ország, mondjuk, hogy Ausztria-Magyarország. Ugron Zoltán: Ausztria nem agrikulturn állam!

Elnök: (Csenget.) Csendet kérek képviselő urak!

Boros Beni előadó: Egy agrikulturn ál-lamnak, mint Romániának, vagy Orszországnak mindig az volt a vámpolitikája, hogy az ő még nem létező, de létesíteni kívánt iparát magas védvámokkal védje és annak az ipar-nak a fellendülését és megalapítását lehetővé tegye, holott agrikulturn állam soha sem helyez arra nagy súlyt, hogy az ő nyersterményeinek a vámtételeit emelje.

Es tényleg ez nem is történik. Egy agri-kol állam nem fél ettől — mivel ő nem fo-gyasztja a nyersterményeket — nem fél at-tól, hogy nyersterményei itt konkurrálhassa-nak, mert mégis a mi nyersterményünk a mi piacunkon okvetlenül előnyben van minden más államnak a nyersterményei felett, ha az olcsóság tekintetében nem, hát a minőség tekintetében. Innen van az, hogy ugy Ausz-tria-Magyarországban, mint Romániában és Oroszországban az agrikulturn termékeknek a vámtételei alacsonyabbak, mint azoknak a cikkeknek a tételei, a mely cikkekben mi itt ipart akarunk meghonosítani.

Azért magas a mozdonyokra a vámtétel, mert mozdonyokat akarunk gyártani: a gé-pekre mert mezőgazdasági gépeket akarunk gyártani (Ugy van! Ugy van! jobbról) és ha a t. gróf ur, aki nagyon ismeri a mi gyári iparunkat, mert maga is nagy iparos; tekin-tetbe veszi, hogy ezen a téren, mióta ez ipar-ágakat vámmal védjük, mily nagy haladás mutatkozik, különösen a gépgyártás tekinte-tében, mily eredményeket értünk el, ha csak Budapest környékét megszemléli és látja e nagyszabású készülő mozdonyokat, vagono-kat, mezőgazdasági gépeket és egyéb ily cikkekkel, melyeket csak magas védvámokkal tudunk előállítani, el kell ismernie, hogy ha vele szemben, és nézete szerint talán nem is tudok magamnak igazat adni, mindenesetre feljogosítva fog tartani engem arra, hogy ezt a politikát meggyőződésemmek megfelelőleg megvédjem.

A t. gróf ur, beszédének további folya-mában

Thaly Kálmán: képviselő, nemcsak gróf! **Boros Beni előadó:** én előre kijelentet-tem, hogy beszédjével foglalkozni fogok.

Thaly Kálmán: Igen helyes, de ő képviselő is nemcsak gróf. (Derűlttség.)

Boros Beni előadó: Ha kívánja a t. kép-viselő ur ezentul ugy fogom megnevezni, mint képviselőt, nekem ez tökéletesen mindegy. Halljuk! Halljuk!) **Elnök csenget.)**

A t. képviselő ur ezután a többek közt foglalkozott azzal az aktuális kérdéssel, a mely a vitán vörös fonálként keresztül vonul; a malomipar kérdésével, és hivatkozott a kül-földi utjában tett tapasztalataira. Konstatálta, hogy külföldön ma már a magyar lisztet hir-dető üzégereket többé látni nem lehet, idegen provenienciák foglalták el a helyét és a magyar liszttel mi külföldön reklámot többé csinálni nem tudunk. Es ez ugy is van, mint a tisztelt képvi-selő ur mondta, mert tény az, hogy míg ez-előtt 1—2 évtizeddel a magyar lisztek üzégé-rei hódítottak vevőket, addig azt ma nem tapasztaljuk és pedig kétféle okból, politikai és kereskedelmi okból, kedves cseh szomszédaink pl. politikai okokból nem tük meg ezen üzegtáblákat; elég sajnos, de így van. A másik ok pedig, amely miatt ezen üzegtáblák eltűntek az, hogy azon a piacon, hol eddig kizárólagosan csak mi voltunk, most idegen termékek, más malmok lisztjei jelentek meg. Nem azért, leg-alább nem egészen azért vesztette el tehát a magyar liszt nimbusát és hírnevét a külföl-dön, mert ma már nem oly jó a minősége; hanem elvesztette azért, mert néhány évtized óta minden állam igyekezett megteremteni malomházát is — mint a t. képviselő ur is állította — eljöttek a külföldről hozzánk meg-nézni gyárainkat és azt, hogy minő gépekkel dolgozunk, eltanulták tőlünk ez ipart nem-csak de megrendeléseket is tettek gépeinkre az itteni gépgyárakban, ugy hogy elsajátítot-

ták a mi monopóliumunkat képezett tanulmá-nyainkat és követték a t. képviselő ur azon felfogását is, hogy — miután iparuk új volt — jobban berendezkedtek, újabb gépeket alkalmaztak és így a kedvezőbb gyár-tási viszonyok mellett jobban és olcsób-ban állíthatják elő a lisztet. Méltóztatnak a kereskedelmi konjunkturákat ismerni, nem mindig azt keresik most már, hogy milyen minőségű egyik-másik czikk, hanem azt is, hogy mily olcsó. Es miután az ottani liszt-gyártmányok olcsóbbak, mint a magyar liszt, leszorítottak bennünket a piacsainkról, a mit bizonyít az is, hogy mióta ezen viszonyok be-állottak, a mi lisztünk ára több mint 25 szá-zalékkal lehanyatlott.

Ily viszonyok közt nagyon nehéz ezen kér-dést erőszakos módon megoldani és ily erő-szakos mód volna, ha azt követnők, a mit a t. képviselő ur ajánlott. Ő ugyanis azt ajánlotta, hogy miután lisztiparunk nem tart lépést a külföldivel, miután malmainknak nincsen többé oly berendezésük, mint a minőnek lenni kel-lene, alkalmazzuk rájuk azt a módszert, me-lyet a jó Isten alkalmazott velünk mezőgaz-dákkal szemben, midőn a filloxerát a nyakunkba küldte.

Kényszerítsük malom iparunkat a támo-gatás megvonása által arra, hogy ők maguk magukon segítsenek, és vonjuk meg tőle a vámengedélyt, daczára annak, hogy tudjuk mi-szerint épen csak ezen vámegegedély mellett tudja magát fentartani. Ezt én, t. ház, igen vesélyes experimentációnak tartom, ugy járnánk, mint a madárkedvelő, a ki kiszurta kedvencz fülemüléjének szemét, hogy szebben énekeljen.

Ha a t. képviselő ur elvállalja a felelősé-gét azért, hogy semmiféle katasztrófa nem fog bekövetkezni, ha malmainktól az örlési engedélyt megvonjuk, akkor én részemről azona-nal mellé sorakozom és ajánlatát elfogadom. De addig uraim, míg erről nem garantirozhat bennünket valaki, addig ezt a legfontosabb és speczialiter magyar ipart és egy másik hasonló nagy fontosságú nagy ipart, a sertészhizlalási ipart semmiféle kipróbáltatásoknak kitenni nem merem.

Es nem merem különösen addig, míg e két ipar jelenlegi befogadási és kivitelési ké-pessége meg van. Mig a mi sertés vásárunk Magyarország átaboréálni és nyereséggel tovább adni tudja az idegen provenienciát, addig ezt a kedvezményt tőle, hogy olcsó ide-gen provenienciát, addig ezt a kedvezményt tőle, hogy olcsó idegen anyagot is feldolgoz-hasson megvonni nem akarom. Talán eljön az az idő — ez bekövetkezhetik minden nap — hogy a malomiparnak nem lesz szüksége gyá-molításra s a sertéskereskedésnek az idegen sovány sertések behozatalára, akkor azonnal seghitetünk a dolgon, egyik tekintetben az örlési engedély megszüntetése, másik tekintet-ben pedig az által, hogy a vámegegyezményt 12 havi felmondással megszüntetjük. (Ugy van! jobbról. Nagy zaj.)

Elnök: (csenget.) Csendet kérek.

Boros Beni: T. képviselőház! (Hangok a a szélsőbaloldalon: Szavazzunk! Szavazzunk! **Elnök csenget.)** Még csak nagyon röviden ki-vánok reflektálni arra, a mit a t. képviselő urak ott a tuloldalón állítottak s a mi még méltatva itt nem volt, hogy t. i. jogosulatlan volna akármelyik, de különösen a malomipar-nak nagyobb jövedelmezése, mint a földbirtok és töképeznek. Es szembe állították a 3—4 százalékos jövedelmet egyik oldalon 30, vagy még több százalékos jövedelemmel a másik oldalon. Ezt állította gróf Zselénszky képvi-selő ur is. A t. képviselő urat azért említem fel, mert ő nem csak a kiváló mezőgazda, hanem nagyiparos is, tehát nagyon jól tudja, hogy egy ipart megalapítani és fenntartani csak oly magas jövedelmi procentek mellett lehet, a minőket a töképezés és földbirtok nem nyujthat, tehát mondjuk 20—30 procent mellett. Az ipari berendezéseknek roppant efe-mer értéke van. Megtörténhetik, hogy az máról holnapra megszűnik és így szükséges, hogy a jobb évekből valami félretétessék, a katasztrófák elhárítására. Ugy van! Ugy van! jobbról.)

Lehet-e összehasonlítani, t. ház, a földbir-tok állékonyságát és biztosságát egy ipar moz-gathatósága és bizonytalanságával. Ha az ipar 20 százalékos jövedelmez, a földbirtoknál meg-elégszünk 4 százalékkal. Hogy ez így van, méltatja az, hogy egy nagyon sajnos jelensé-

get kell észlelnünk az országban, és ez az, hogy nem a magyar mezőgazdák közönség állította fel a malom ipart, — mert annak a kezén kellene lennie ezen fontos mezőgazdasági iparnak, — hanem mások, pedig egészen más ismerete volna a dolognak, ha a mezőgazdáké volna a malomipar, mert akkor nem mondanák azt, hogy én merkantil szellemű ember vagyok, ha ezen ipart védem. Ha a malomipar, amint ez óhajtott volna, a mezőgazdák kezében volna, akkor az ő érdekekben beszélnek. (Nagy zaj és felkiáltások: Szavazzunk! Halljuk! jobbfelől.)

Nem tehetek róla t. ház, kénytelen vagyok a becses figyelmüket igénybe venni; mert még megteendő észrevételeimet nem engedhetem el. (Halljuk! jobbfelől.) Még azon szerény nézetemnek kell kifejezést adnom, hogy midőn a malomipart nem a földművelő osztály, a magyar birtokos osztály vette kezébe, a mint azt tenni kellett volna és a mint azt tenni kötelessége lett volna, ezzel csak azt tanúsította, ha ennek az iparnak állékonyasága és jövedelmezősége iránt nem volt bizalommal, hanem inkább fektette tőkéit és milliót a földbirtokba és általában az egész országban mindenki csak földbirtokot vásárolt a milliómostól a legutolsó parasztagig, azért, mert a földbirtoknak 4 százalékot nyújtó jövedelmét biztosabbnak tartja, mint a malomiparnak 30 százaléknál jövedelmét. Így áll a kérdés. (Ugy van! jobbfelől. Nagy zaj és nyugtalanság a szélsőbaloldalon.) Azt mondja Wittman János t. képviselőtársam; hogy borzasztó bajban van a mezőgazda közönség, a földművelő parasztság, mert ő a takarékpénztárral összeköttetésben lévén, látja, hogy mennyire veszik igénybe az egyszerű földművesek a takarékpénztárak kölcsöneit.

Ez így van, de a t. képviselőtársam ebből rosszul következtetett. Igénybe veszi a földművelési osztály a takarékpénztárakat azért, mert betéteket helyez oda, még pedig feltűnő nagy mennyiségben. Soha Magyarországon a takarékpénztárakban elhelyezett betétek, oly magas összegben nem állottak, mint most. Nagyön természetesen, hogy meg legyen a niszus a földművelési osztálynál a földbirtok vásárlásra, midőn takarított pénzüket a takarékpénztárban helyezik el, egyúttal ki is veszik, hogy megtakarított pénzüket földbirtokot vásároljanak és ez szolgáljon válaszul t. Bujanovich Sándor képviselőtársamnak is, a ki panszkodott, hogy kicsoda rossz viszonyok vannak ma, hogy a földbirtok értéke mily természetellenesen felcsigáztatott.

Ez megtalálja igazolását abban, hogy földművelő gazdánk megtakarított tőkéjüket inkább szeretik és inkább igyekeznek földbirtokba fektetni, mint iparvállalatokba. (Ugy van jobbfelől. Nagy zaj és nyugtalanság a bal- és szélsőbaloldalon.)

Látva a nagy türelmetlenséget, engedjék meg tehát, hogy előadásomat befejezzem és ezután további érveléseimet elhallgassam. (Halljuk! Halljuk!) Befejezem pedig beszédemet egész egyszerűen azzal, amit Bujanovich t. képviselőtársam felhozott a amelylyel a szükségesnek tartotta álláspontját jelezni, hogy t. i. kicsinysegeknek tartja a közgazdasági jelentés végett felhozott mezőgazdasági kérdéseket, azokat, melyekre nézve megjegyeztem, hogy azokban feltétlenül számíthat a közgazdasági bizottság közreműködésére úgy, mint az adóterhelés könnyítése, mezőgazdasági ipar, mezőgazdasági termékek fogyasztását biztosító gyár vállalatok, elpusztult szállók helyreállítása, öntöző csatornázások, talajjavítások stb. A t. képviselőtársam mindezeket kicsinyes dolgoknak tartja.

Horánszky Nándor: Az adóterhelés könnyítéséről nem beszélt.

Boros Beni előadó: Itt van a jelentésben. Hát én ezeket a dolgokat kicsinysegeknek nem tartom. Méltóztassanak ezen ügyeket annak idejében azok tárgyalásánál védelmezni és meg lehetnek győződve arról, hogy a közgazdasági bizottság mindezekben támogatni fogja a t. képviselő urakat. A t. közgazdasági bizottság minden tagjának nevében kijelenthetem továbbá azt is, hogy mindannak dacára, hogy most a t. képviselő urak előtt — úgy látszik — népszerűtlen tárgyat, a legjobb meggyőződésünkből ajánljuk elfogadásra, mi a kik most bizonyos tekintetben tőlük eltérő különleges állást foglaltunk el, ép oly jó mezőgazdák vagyunk különösen azért is, mert mezőgazdasági érdekeinket a magasabb ér-

dekekkel, az állam érdekeivel, különösen a megkövetendő kereskedelmi egyezményekkel összeegyeztetni és szoros összefüggésbe hozni tudjuk. Ennek folytán mint mezőgazdák, de úgyis, mint a ház kiküldött közgazdasági bizottsága, ezen törvényjavaslatot, a legjobb meggyőződéssel, ajánlhatjuk a t. háznak elfogadásra. (Élénk helyeslés a jobboldalon, azaj a szélsőbaloldalon.)

IDŐJÁRÁS.

Légnyomás: reggel 7 órákor 762.3 milliméter, délután 2 órákor 760.4 milliméter. Hőmérsék: reggel 7 órákor C° + 12.5, délután 2 órákor C° + 22.8. Szél iránya és ereje: reggel 7 órákor K. 4, délután 2 órákor N. 4. Felhőzet: reggel derült, délután többnyire derült. Csapadék az utóbbi 24 órában: menydörgés.

IDŐJÓSLÁS.

A központi meteorológiai intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható:

— Április 28. —

Száraz. — Meleg. — Zivatarok.

HIREK.

Április 28. Szombat. Róm. kath. naptár: Vit. és Val. — Protestáns naptár: Vit. és Val. — Görög-keleti naptár (április 16.): Iré. — A nap két 4 óra 38 perczkor, nyugszik 6 óra 48 perczkor.

Szabadságharosi emléktárgyak országos múzeuma (színházépület. II-ik emelet) nyitva van mindennap délelőtt 10—12 és délután 2—5 óráig. Bemenet díjtalan.

Kölcsey-Könyvtár nyitva van szerdán és szombaton 8—4-ig és pénteken 11—12-ig. Helyiség: Poigár iskola, földszint.

Május 6. Az arad-osanádi egyesült vasutak közgyűlése, délelőtt 11 órákor.

— A hivatalos lapból. A király K lemp a Bertalan Pozsony vármegye alispánjának, ezen minőségében teljesített kitűnő szolgálatai elismerésül, a királyi tanácsosi címet adományozta.

— Örömhír katonáknak. A katonaság rendeleti lapjának legközelebb megjelenő száma a szokottnál feszültebb várakozással néz az egyenruhás világ. Eltekintve a rendes előléptetésektől, most kezdik betölteni a katonai hivatalokat, melyeket a delegáció még Bauer idejében engedélyezett. A gyalogsági előléptetések e miatt oly számosak lesznek, mint 1888-ban, a jubiláns előléptetések alkalmával. A jelenlegi hadügyminiszter a lovasságnál is a tisztikar megiffítására törekszik. A tüzérségnél is nagy örömet fog okozni a rendeleti közlöny.

— Azonnal bejelentendők. Pontosan tudni akarja a belügyminiszter, hogy hol és mikor alakulnak új lapok. Evégből tegnap leiratot intézet minden vármegye alispánjához és a város polgármesteréhez, meghagyván, hogy ha valami új lapot jelentenek be hozzájuk, arról még aznap tegyenek hozzá sürgős jelentést.

— Távozó minorita lelkész. Kárpáti Grácián minorita lelkész nemsokára elhagyja városunkat, hol már sok idő óta mint a leányok hittoktatója működött. Tegnap bucsuzott el a leánykáktól az utolsó hittanórán, mikor is a leánykák, kik mindannyian csügtek rajta, hangosan zokogtak. Kárpáti Grácián Jassyba megy, mint hittérítő.

— A Tribuna összehasonlítása. A nagy-szebeni Tribuna sehogysem érti, miért nem akarja a magyar kormány elejteni a memorandum-pórt. Erről czikközvén, összehasonlítja Magyarországot Csehországgal és természetesen arra az eredményre jut, hogy Magyarországon sokkal keservesebb a nemzetiségek állapota. Ott — ugymond — csak a sajtót fékeztek meg, míg Magyarországon nemcsak a sajtót, de az egyéni szabadságot sem respektálják. Egyre zaklatják, egyre bezárják a semmit sem védő románokat. Csehországban legalább meg van engedve a szabad gyülekezés, nálunk karhatalommal osztatják fel a bekés tanácskozókat. De se baj! — írja a lap — a románokat erőszakkal nem lehet legyőzni, s előbb-utóbb nekik is feljő a szabadság papja.

— Műkedvelők a templomban. Ritka élvezetben fog a vasárnapi ajátatoskodó közönség részesülni. Ugyanis a Kölcsey-dalkör vasárnap a 10 órai mise alatt Schönthal karnagy vezetésével templomi énekeket fog énekelni.

— Evangelikusok gyűlése. Az aradi ág. hitv. egyház f. hó 29-én d. e. 11 órákor templomában rendkívüli közgyűlést tart. Tárgyai: szavazat leadása a békési esperesség szétválasztását illetően; képviselők megválasztása a f. évi május 15-én Aradon tartandó esperességi gyűlésre.

— Maroskomp bérbeadása. A magyar pécskai Maroskomp révvámszedési jogának bérbeadására 1895. január 1-től 1900. évi december hó 31-ig megfelelő 2200 frt kiküldési ár mellett az aradi m. kir. jóságigazgatóságnál folyó évi május hó 16-án délelőtt visszarverése fog megtartatni.

— A rezervisták leszerelése. Tegnap délután 5 órákor tették le a rezervisták a 13 napon hordott fegyvert, s vidor arccal rázták le immár az utolsó port a 13 napi fegyvergyakorlat poraiból. Csikós ezredes a napi parancsban Waldstätten tábornagynak nevében a legmelegebb elismerését fejezte a legénység szorgalma és kitartásáért. Ugyisint elismerést nyertek az egyes századparancsnokok s különösen Maiközy főhadnagy századparancsnoknak a legénységgel szemben tanúsított humanus bánásmódjáért s századának helyes kiképezetéseért.

— A budapesti egyetemi kör új elnöke. Még a tanév sincsen befejezve a tudományegyetemen és már a mozgalom megindult, hogy ki legyen az egyetemi körnek a jövő tanév kezdetén választandó új elnöke. Eddig három jelölt van: Martos (Mittelmann) Ferencz, kit aradi önképzőkori szerepléséről jól ismer az aradi közönség Csiky János és Moskovitz Iván,

— Megy a negyedik zászlóalj. Ma délelőtt fél 10-kor házi ezredünk negyedik zászlóalja zeneszóval indul ki az indóházhoz, hogy külön vonattal Pancsovára, új állomás helyökre menjenek. A zászlóaljjal, amely három-négy évig lesz távol a következő tisztek mennek Damainky őrnagy, Smidt, Lipnecz, Blazek, Stokandl századosok; Waneck, Veizer, Csobán, Geisler, Todeunik főhadnagyok, Rittmann, Schauer, Bátor, Tones hadnagyok és Orandi és Leitner tiszthelyettesek. A távozó tiszteket s zászlóaljat az összes tisztek fogják kikísérni.

— Légszuszvilágítási társulat 1893. évre szóló részvénytulajdonosai 15 forinttal május hó 1-sejétől fognak beváltatni a gázgyári pénztárnál.

— Névváltoztatás. Lövinger Sándornak megengedte a belügyminiszter, hogy nevét «Lészai-ra magyarosítsa».

— Jégverés áprilisban. Orovizán tegnapelőtt este fél 10 órákor jégeső volt. Megyóronagyság ujjed darabok hullottak alá és egészen eborították a földet. A jégkárokat csinált a vetésekben.

— Magyarosított helynév. A belügyminiszter a temesmegyei Neuhof község nevének «Bogdara-Rigó»-ra leendő átváltoztatását engedélyezte.

— Gyermekes veszedelme. Mayer Lipót kisjenői uradalmi vállalkozó 3 éves lánya két más hasonlókorú gyermekkel játszadozván, játék közben egy csomag gyufát talált, melylyel a 3 gyermek a disznóólba ment s ott a gyufákat sorban meggyújtották, minek folytán az ott heverő szalma és a disznóól is meggyuladt. Szerencséje a szomszédban lakó Kocsis Jánosné még idején észrevette a veszedelmet s sikerült a három gyermeket a biztos tűzhaláltól megmentenie.

— Üldözött tanító. Bustye János székudvari tanítót, mert a magyarsággal rokonszenvezett, három évvel ezelőtt a pópák igazgatására felüggesztették az állásától. A hosszú fegyelmi vizsgálat alatt háromszáz forintos fizetésének csak felét kapta s nagy családjával végtelen nyomorúságban élt. Végre az egyházi hatóság ártatlannak mondotta ki s visszahelyezte állásába. Lázar pópá, legnagyobb ellensége, ezután is üldözte. Neki kellett volna a felmentő ítéletet előtte felolvasnia. Ehelyett a népet lázította arra, hogyha bejön a községbe verjék a gyufát a hűtelen magyarbarátok. A tanítót visszakézezése alkalmával a feligatott nép meg is akarta támadni, de a osendőség megakadályozta szándékában. A

Hirdetmény.

A m. kir. borosjenői 13. népfölkelő járás parancsnokságnál napi 1 frt díjjal,

**egy
írónoki állás**

üresedett meg.

A pályázni óhajtok sajátkezűleg irt 50 kros bélyeggel ellátott és esetleg bizonyítványokkal fölszerelt folyamodványait fenti czímen küldhetik be, vagy az állás azonnali elfoglalása végett személyesen is megjelenhetnek.

A magyar nyelv teljes tudása és szépírásán kívül irodai szolgálatban jártas egyének elsőbbséggel bírnak.

4479 | 894. szám, 454 1-2

**Haszonbérbeadási
visszárverési hirdetmény.**

Ezennel közhírré tétetik, hogy a magyar-pécskai (Maroskomp átkelési) vámszedési jognak 1895. január 1-től 1900 évi decz. hó 31-éig terjedő hat (6) évre leendő haszonbérbeadása végett az évi haszonbérnek megfelelő 2200 frt azaz kétezerkétszáz forint kikiáltási ár mellett, az aradi m. kir. jószágigazgatóságnál (pénzügyi palota) 1894. évi május hó 16-án d. e. 9 órákor felsőbb jóváhagyás fentartásával írásbeli zárt ajánlatok tárgyalásával egybekötött nyilvános szóbeli visszárverés Sener Antal magyar-pécskai lakos kárára és veszélyére az árverési feltételek 4-ik és 6-ik pontjai értelmében fog tartatni, melyre haszonbérelni kívánók 10% bánatpénzzel ellátva oly hozzáadással hivatnak meg, hogy azon 50 kros bélyeggel ellátott lepecsételt és kellő feliratu írásbeli zárt ajánlatok is a kikiáltási összegnek megfelelő 10% bánatpénzzel ellátva a visszárverés megkezdéseig alólírt kir. államjóságigazgatósághoz adhatók be. — Ezen ajánlatokban, melyekben az 50 kros bélyeg szabályszerűen átírandó, a megajánlott évi haszonbér nemcsak számokkal, hanem betűvel és tisztán érthetően kiírandó és világosan kijelentendő, hogy ajánlattevő az visszárverés feltételeit — melyeket aláírni köteles — ismeri és azoknak magát feltétlenül aláveti.

A szó- és írásbeli ajánlattevők kívánatra igazolni tartoznak vagyoni állásukat és bérleti képességeket. Oly kincstári bérlők, kik haszonbéri hátralékban vannak, továbbá kik esed, gyámság, illetőleg gondnokság alatt állnak, vagy akik nyereségszámból eredő büntetetté elítéltek, az árverésben részt nem vehetnek.

Elkészt, valamint utóajánlatok semmi szin alatt sem fognak figyelembe vétetni még az esetben sem, ha azok egyujabbi visszárverés esetére kötelezőleg fentartatnak is.

A haszonbéri feltételek alólírott m. kir. jószágigazgatóságnál megtekinthetők.

Aradon, 1894. április 24-én,

M. kir. államjóságigazgatóság.

(Utánnyomat nem díjazatik.)

FÉLIX-FÜRDŐ
Nagyvárad mellett.

Kényelmes közlekedés. Vasuton Nagyváradtól fél óra, kocsin egy óra távolság. Naponta május—aug. havakban 10 vonat, vásár- és ünnepnapokon 14 vonat közlekedik Nagyváraddal. Május 1-től az új állomás a fürdőteleptől 200 lépésnyire van.

Az európai hírű + 49° C. természetes hőviz javálva van mindennemű idült bőrküttlések, löszvény és csontfájdalmak, máj, lép és mirigy-daganatok, sárgaság és vizkórsg, vese, hólyag és aranyér bántalmak, csonttörések és ficamodások, nőknél rendellen vagy elmaradt havibaj, a gyomornak hurutos állapota mellett. Állandó fürdőorvosok: dr. Gees Albert és dr. Schiff Ernő.

A különböző igények szerint berendezett nagy számú szobák napi ára 30 krtól 3 frtig váltakozik. — Gyógyterem birlapokkal, songora és tekeasztallal. Teraszok szép kilátással. — Éttermek, sétahelyek a fürdőtelepen és az üerdőben. Az erdőben tekepálya. — Hat tükörfürdő, család és kádfürdőkön kívül legujabban mórfürdők is lettek rendezesítve. — Állandó kitűnő zenekar. 425. 2-3.

Kívánatra prospektust küld a fürdőkezelőség.

500 aranyat

KOTHE-FOGVIZ

egy üvegének — ára 35 kr. — elhasználása után fogfájásról pápáskodik vagy szája bűzös marad

Kothe-fogpor, kitűnő és gyorsan ható fogtisztító szer. **Egy doboz ára 30 kr.** — Kitűnő lágy és kemény fogkefék 30 és 50 krért ajánlatnak.

Kothe György János, volt udvari szállító Baden Bécs mellett. 146. 6-12. **Kapható:**

TÖRÖK JÓZSEF budapesti gyógyszerész különlegességi főraktárának aradi fiókjában:

RING LAJOS,

„Angyalhoz” címzett gyógyszerárában, **Aradon, Asztalos Sándor-u. l. sz. 11.**

178 : 894. gazd. sz. 458 1-3

Hirdetmény.

Közhírré teszem, hogy a városi legelőkre beiratott szarvasmarhák és lovak után eső legelkezési díjak folyó hó 30-ától május 4-éig terjedő idő alatt a városi pénztárba befizetendők. A díjak befizetésekor a pénztári hivatal kiszolgáltatja a legelkezési jegyeket, melyekkel a legelőre bocsátás történik.

Legelőre bocsátás napjául május 5-ikét tűzöm ki.

Aradon, 1894. ápril 27.

Parecz István,
tanácsnok.

Gurahoneczon

a f. évi tavaszi

**országos
Vásár**

május 7-én fog megtartatni.

Az előljáróság.

Aradi légszeszvilágítási részvénytársulat.

Hirdetmény.

Az 1893. évre szóló részvény-szelvények

15 forinttal,

a kisorsolt 41, 133, 242, 580, 592. és 604. sz. részvények

200 forinttal

váltatnak be jövő hó 1-től fogva naponta d. e. 9-11 óráig a gyári pénztárnál.

Arad, 1894. április 29-én.

Az igazgatóság.

**Kitűnő, jó minőségű
román és műportland
CZEMENTET**
szállítási jótállás mellett
az aradi és csanádi egyesült vasutak cementszázalékos és agyagáru-gyára.

mint a villámcsapás: alig tudtak magukhoz jönni.

Ugyancsak annak a főrendnek a nézete szerint Széchenyi tegnapi állásfoglalása döntő volt a javaslat sorsára is. Azok, akiket Zichyék és Eszterházy Móriczék csak hosszas kapacitáció árán tudtak szomorú pártjuknak megnyerni, Széchenyi Imre gróf nyilatkozata után egyszerűen fölhagytak az ultramontán beszédek helyeslésével. Valószínű, hogy ezek csatlakozni fognak a reformhoz, a legrosszabb esetben pedig egyszerűen távol maradnak a szavazástól.

Lázár Béla főhadnagy.

Budapest, ápril. 27. (Saj. tud. táv.) A „Magyarország” tegnap az egész fővárost és az egész sajtót fölültette Lázár Béla főhadnagy, a híres lovas halálhírével. Így került a dróton ez a hír lapunkba is.

Őszinte örömmel regisztráljuk, hogy ez a hír nem igaz.

Koda polgármester meghalt.

Budapest, április 27. (Saj. tud. távirata.) Koda Mihály, a székes-főváros nyugalmazott alpolgármestere tegnap este 7 órakor Csömörön, ahová visszavonult, meghalt. Koda 40 éven túl szolgálta Budapestet. A megboldogult 67 évet élt. Halálát fia és három lánya, azonkívül pedig az egész főváros a legmélyebben gyászolja.

Munkáskérdés a belügyminiszteriumban.

Budapest, április 27. (Saj. tud. táv.) Hieronymi miniszternek nyilatkozatait a hódmezővásárhelyi zavargásokról a lapok irányzatosan tüntetik fei, midőn interpellációja napján Visontai a házban a minisztert kérte, hogy fogadja a hódmezővásárhelyi munkásokat Visontai vezetése alatt; a miniszter azt felelte, nem teheti. A házban esetleg nyilatkozni kellően különben sem fogadhatván, egy harmadik személy jelenlétében olyanokat kiknek kilétét sem képes megállapítani; jöjjenek a munkások a miniszteriumba, hogy a miniszter fogadja, ahhoz semmi közvetítés sem szükséges.

Baksa Lajos polgármester azon állítása, hogy Bupapesten nem lett volna képes a belügyminiszterrel beszélni tarthatatlan; nemcsak a miniszter de a miniszteriumban senki sem tud arról, hogy Baksa a legutóbbi hetekben megkísérelte volna a miniszternél fogadtatni.

Endrey képviselő állítása hogy a miniszter azt mondta volna, hogy a munkáskérdést orvosolják társadalmi uton, szintén irányzatosan van előadva, a miniszter a képviselőket folytatott beszélgetésben a társadalmat pusztán mint hatalmas tényezőt jelölte, melynek feladata munkásbajok orvoslásánál közreműködni.

Vörös május.

Hódmező-Vásárhely, április 27. (Saj. tud. táv.) A vizsgálat szerint a szociális ták május elsejére lázadást terveztek. A multkori zendülésnél sokan megsebesültek, eddig egy halálozáson kívül 16 sebesültről értesültek. A városházán állandóan csendőrség van.

Halálozás.

Ssabodka, április 27. (Saj. tud. táv.) Kosmanovits Sándor nyugalmazott altábornagy 60 éves korában meghalt.

Bank javaslatok.

Bécs, április 27. (Saj. tud. táv.) A bank javaslatai időelőtt nyilvánosságra kerültek, mi a reichsrathban heves vitát idézett elő. A vitában Plener kijelentette, hogy a bank javaslatai elfogadhatatlanok és ha elfogadható javaslatokat nem tesz, nem valószínűtlen az új közös bank felállítása. (Nagy derűtség.)

Esküdtzéki tárgyalás.

Pétervár, április, 27. (Saj. tud. táv.) Az esküdtzék a közönség nagy részvétele mellett Henry anarkista pörének tárgyalását tartotta széleskörű óvintézkedések mellett. Vádlott nyugalmas közönyösséget mutatott. Henry elmondja: Előbb körülnézett több kávéházban azután ment a Terminusba, ott legtöbb vendég volt, szándéka minél több bourgeois megölni. Uldözőire többször rálött önvédelemből. Elnök konstatálja, hogy a robbanás egy embert megölt huszat megsebesített. Henry ismétlé, hogy szándéka minél több embert megölni, galád cinismussal áttér a második vádra. Rue des bons entfansba történt robbanásra.

KÖZGAZDASÁG.

Aradi heti gabnavásár.

— Saját tudósítónktól. —

Arad, április 27.

(S. ss.) A mezei munkák miatt a mai hetivásáron csak mérsékelt volt a kínálat.

A buzaüzlet szilárd irányzattal indult s később mikor kereskedőink és malmaink élénk vételkedvet tanusítottak, mégis néhány krajczárral csökkent az ár.

A tengeriüzlet a legkedvezőbbnek mondható. A behozatalt, mely meglehetősen nagy volt, kereskedőink és szeszgyáraink csakhamar összevásárolták. Az ár emelkedik, az irányzat szilárd.

Eladatott:

b u z a 400—500 mm. 6 frt 40 krtól 6 frt 85 krig.

t e n g e r i 500—600 mm. 4 frt 50 krtól 5 frt 65 krig.

r o z s névleg jegyezve 5 frtől 5 frt 10 krig.

á r p a névleg jegyezve 5 frt 70 krtól 5 frt 90 krig.

z a b névleg jegyezve 6 frt 40 krtól 6 frt 60 krig.

— Országos vásár. Gurahonczon — mint levelezőnk jelenti — a tavaszi országos vásár május 7-én fog megtartatni. A vásár igen élénk szokott lenni.

— Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok. 1894. évi április hó 26. Hízott sertésárak: I. Magyar első rendű: 1. Óreg nehéz (páronkint 400 kilg. felüli súlyban) 46.—47. krig. Óreg közép (páronkint 300—400 kilogramm súlyban) 46.—47. krig. Fialat nehéz (pkint 320 kilg. felüli súlyban) 49.5—50. krig. Fialat közép (pkint 251—320 kilg. súlyban) 49.—49.5 krig. Fialat könnyű (pkint 250 kilg. terjedő súlyban) 48.—49. krig. II. Magyar szedett: Nehéz (páronkint 280 kilg. felüli súlyban) 46.—47. krig. — Közép (pkint 220—280 kilg. súlyban) 46.5—47.5 krig. — Könnyű (pkint 220 kilg. terjedő súlyban) 47.—48. krig. — Szerbiai: Nehéz (pkint 260 kilg. felüli súlyban) 48.—49. krig. Közép (páronkint 220—260 kilg. súlyban) 48.—49. krig. — Könnyű (páronkint 220 kilg. terjedő súlyban) 47.—48. krig. — Sertésállományban 1894. április hó 24-én volt készlet 169,518 darab. 1894. április hó 25-én felhajtott: 2887 drb. 1894. április 25-én elszállított: 2257 drb. 1894. április 26-án maradt készletben 170,148 drb. — A hízott sertésüzletirányzata: változatlan.

Szeszüzlet.

— Április 27. —

Mai jegyzéseink: Készaru nagyban nyers szesz 53.75, kicsinyben 54.25 hordó nélkül, per 100 liter 1/2 beleértve 35 frt fogyasztási adót.

Budapesti gabnatőzsde

— Az „Aradi Közlöny” távirati tudósítása. —
Budapest, április 27. d. u. 5 óra.

Gabona	Állapot	Irányzat	100 kilogramm frt
Buza	bánsági	szilárd	7.15—7.60
	tiszavidéki	„	7.25—7.60
	pestvidéki	„	7.15—7.60
	fehértómezei	„	7.15—7.60
	bácskai	„	7.25—7.65
észak-magyarországi	„	—	
Rezs	—	lanyha	5.60—5.75
Árpa	takarmány	csend.	5.95—6.30
	égetni való	„	6.55—7.40
	sörfőzdei	„	7.90—9.—
Zab	—	lanyha	6.90—7.40
Tengeri	bánsági	szilárd	—
	másnemű	„	4.95—5.05
Káposzta-repoze	—	lanyha	—
Köles	—	csend.	3.90—4.30
Buza	tavasza	csend.	7.46—7.48
	junius 1894	„	7.25—7.27
	őszre	„	6.18—6.15
Tengeri	május-junius 1894	csend.	5.08—5.08
	szept-október 1893	„	5.24—5.26
Zab	Budapest sz. tavasza	csend.	6.03—6.03
	Budapest sz. őszre	„	6.80—6.90
Káposzta-repoze	aug.-szeptember 1893	csend.	11.40—11.50

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén.

Budapest, 1894. április 27.

Magyar aranyjárdék 4%	119.30
Magyar koronajárdék 4%	95.—
Magyar arany 4 1/2%	126.50
Magyar ezüst 4 1/2%	101.75
Magyar keleti vasút 1876.	128.50
Magyar földtehermentesítési kötvény	95.75
Magyar italmegváltási kötvény	100.—
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	98.—
Magyar nyeresémsorsjegy kölcsön	152.75
Tiszaszabályozási és szegedi kölcsön	144.—
Osztrák papírjárdék	98.25
Osztrák járdék ezüst	98.10
Osztrák járdék arany	119.75
Korona járdék	—
1860-ki államsorsjegyek	148.50
Osztrák-magyar bankrészvény	1005.—
Magyar hitelbank részvény	422.75
Osztrák hitelintézet részvény	352.50
Osztrák-magyar államvasút	342.50
20 frankos arany (Napoleonkor)	9.91
Német birodalmi márka	61.15
London	124.90
Páris	49.50

VIZJELZÉS.

1894. évi április hó 27-én reggel 7 órakor észlelt vizállások, időjárás és hőfokok a marosi és tiszai vízmérőknél.

Észlelési állomás	Hőmérő	Időjárás	Vízállás	
			Viszállás	Járatagyság
			ctsimétr.	ctsimétr.
Branyicska	+ 10°	borult	+ 68	—
Soborsin	—	—	—	—
Radna	—	—	—	—
Arad	+ 12°	derült	— 87	—
Makó	+ 15°	derült	+ 84	—
Szeged	+ 14°	derült	+ 97	—

A + jel a 0 feletti hőmérsék és vizállásokat jelöl.
A — jel a 0 alatti hőmérsék és vizállásokat jelöl.
Arad, 1894. április 27.

A m. kir. folyammérőki hivatal.

Aradvárosi

színház.

Évadbérlet szünet.

Havibérlet szünet.

Szombaton, 1894. évi április hó 28-án:

LIGETI MARI URNÓ VENDEGFELLEPÉSÉVEL:

A szegény Jonathán.

Nagy operette 3 felvonásban. Irták: Wittmann H. és Bauer J. Zenéjét írta: Milöcker Károly.

SZEMÉLYEK:

Vandergold, amerikai milliomos	—	Sólyom.
Tripp Jonathán	—	Hunyady J.
Quikli Tóbiás, impressario	—	Foriss P.
Catalucci, tenorista és zeneszerző	—	Kassai Gy.
Brostolone, bassista	—	Csatár Gy.
Novalszky gróf	—	Szendrei M.
Dr. Dryander, professor	—	Czakó.
Dr. Dryander Harlette	—	Sugár A.
Molly, oseléd Vandergoldnál	—	Ligeti Mari.

Kezdete 7 1/2 órakor.

Felelős szerkesztő: Vass Géza, távollétében a szerkesztésért felelős: Ifj. Gily Ede.